

Dönem : 1
Toplantı : 2

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 122

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Basın - Yayın ve Turizm, Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonları raporları (M. Meclisi 1/259; C. Senatosu 1/188)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 52)

T. B. M. M.

Genel Sekreterliği

13. 2. 1963

Kanunlar Müdürlüğü

Sayı : 2445-11706

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 11. 2. 1963 tarihli 46 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilen, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Fuad Sirmen

Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 3. 9. 1962 tarihinde Başkanlıkça ilk komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 10 ve 11. 2. 1963 tarihli 45 ve 46 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 52)

Dışişleri, Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu

Dışişleri, Basın - Yayın

29. 3. 1963

ve Turizm Komisyonu

Esas No. 1/188

Karar No. 11

Yüksek Başkanlığa

Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı komisyonumuzca da tetkik edildi :

Tümü üzerinde cereyan eden görüşmeler neticesinde; Millet Meclisi Genel Kurulunun 10 ve 11. 2. 1963 tarihli 45 ve 46 ncı birleşimlerinde kabul edilen metin komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiştir.

Havalesi gereğince Mali ve İktisadi İşler Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Basın - Yayın
ve Turizm Komisyonu Başkanı yerine Sözcü Bu raporda Sözcüsü Kâtip Cumhurbaşkanınca
Tabii Üye Hatay Seçilen Üye
A. Yıldız S. Adalı C. Açıkalan
Çankırı Aydın Giresun İstanbul
H. Dağlı İ. C. Ege S. Orhon E. Memencioğlu

Mali ve İktisadi İşler Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Mali ve İktisadi İşler Komisyonu
Esas No: 1/188
Karar No: 38

19 . 4 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 11 . 2 . 1963 tarihli 46 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilen «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 5 Mayıs 1961 tarihinde imzalanan istikraz Andlaşmasına ek andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı» komisyonumuzun 16 . 4 . 1963 tarihli toplantısında ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Tasarı gerekçesinde tafsilen bildirilen hususlar komisyonumuzca da uygun mütalâa edildiğinden bahis konusu kanun tasarısı Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilen şekli ile aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince C. Senatosu Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Bu Raporda Başkan ve Sözcü Gaziantep Zeki İslâm Kâtip Manisa Refik Ulusoy Giresun Sabahattin Orhon Balıkesir Hasan Ali Türker
İstanbul Sabahattin Tanman İzmir Hilmi Onat Manisa Orhan Süersan Zonguldak T. Remzi Baltan

Bütçe Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu

Bütçe Komisyonu

Esas No: 188

Karar No: 80

15 . 5 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 11 . 2 . 1963 tarihli ve 45 ve 46 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilen «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı» komisyonumuzun 14 . 5 . 1963 tarihli toplantısında ilgili temsilcilerin de iştirakleriyle tetkik ve müzakerede edildi.

Tasarının gerekçesinde tafsilen bildirilen hususlar komisyonumuzca da uygun mütalâa edildiğinden bahis konusu kanun tasarısı Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilen şekli ile aynen ve mevcudun ittifakiyle kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili
Sakarya
Kâzım Yurdakul

Bu Raporda Sözcü
Ordu
Şevket Köksal

Bu Raporda Kâtip
Konya
Mustafa Dinekli

Balıkesir
Kadri Öztas

Siirt
Lâtif Aykul

Van
Faruk Işık

Tabii Üye
Sapfi Gürsoytrak

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümetini temsilen resmî bir müessesesi olan Milletlerarası Kalkınma Dairesi arasında 29 Mart 1962 tarihinde imzalanan 316 665 450 liralık ilişik İstikraz Andlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — İstikraz olunan Türk liralarını kamu iktisadi teşebbüsleri yatırımlarının finansman ihtiyacında kullanmak üzere, iç finansman fonuna ve özel sektörün memleketimizin iktisadi kalkınmasına yararlı faaliyetlerini teşvik için kamu müesseselerine veya bankalara ikrazı veya nezdlerinde fonlar kurmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bu kaynaktan iç finansman fonuna veya kamu müesseselerine ikraz edilecek meblâğlar ile iç finansman fonundan kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu müesseselerince özel sektöre açılacak kredilerin miktarı, şekil ve şartları Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

MADDE 3. — İstikraz hâsılı Türk liralardan ikraz edilecek meblâğlar ile ilgili olarak tahsil edilecek faiz ve resülmaller gelir bütçesinin özel bölümüne resülmal ve faizi ayrı ayrı gösterilecek şekilde gelir kaydetmeye ve Andlaşma ile istikraz olunan Türk liralalarının faiz ve resülmal taksitlerine tekabül eden kısmı karşılayacak ödeneği, her yıl Devlet borçları bütçesine açılacak ayrı bir bölüme koymaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ, BASIN - YAYIN VE TURİZM
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MALÎ VE İKİTİSADÎ İŞLER KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan İstikraz Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

[Millet Meclisinin kabul ettiği]

A N D L A Ş M A

Bu Anlaşma Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (Aşağıda Hükümet diye anılacaktır) ile, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin (Aşağıda Birleşik Devletler diye anılacaktır) resmî bir müessesesi olan Milletlerarası Kalkınma Dairesi arasında 29 Mart 1962 tarihinde akdedilmiş ve aynı tarihte meriyete girmiştir.

Şöyle ki,

Muaddel 1954 tarihli Zirai ticareti geliştirme ve yardım Kanunu hükümlerine tevfikan ve Birleşik Devletlerle Hükümet arasında münakit 29 Temmuz 1961 tarihli Zirai Mahsul Fazlaları Anlaşması (Aşağıda «Emtia Anlaşması» diye anılacaktır) nı tadil eden 6 Eylül, 8 Aralık 1961 ve 3 Ocak 1962 tarihli anlaşmalar hükümleri gereğince, tahassul eden ve söz konusu Emtia Anlaşmasının III. maddesinde mutabık kalındığı şekilde yatırılan Türk liralарının yüzde kırkbeş (% 45) ni geçmemek üzere, ve bu Türk liralарının kabili ikraz bir hale gelmesi kaydıyla tahminen (T.L. 316 665 450) liralık bir meblâğın Hükümete ikrazı kararlaştırılmış,

Bu Anlaşmanın hüküm ve şartları «Milletlerarası Nakdi ve Mali Meseleler Millî Danışma Komisyonunun koymuş olduğu hüküm ve şartlara uygun olarak tesbit edilmiş bulunduğundan,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmıştır :

1) AID bu Anlaşma ile, Hükümet lehine Hükümet ile AID İdarecisi (Aşağıda İdareci olarak anılacaktır) arasında zaman zaman üzerinde mutabık kalınacak projelerin veya diğer iktisadi kalkınma mevzularının finansmanına yardım etmek üzere muaddel Emtia Anlaşması tahtında tekevvün eden Türk liralарının yüzde 45 ni aşmamak üzere ve 316 665 450 Türk Lirası olarak tahmin edilen, bir kredi tesis eder.

Hükümet ve AID Administretörü arasında 23 Temmuz 1964 tarihinden önce hilâfına bir anlaşmaya varılmadığı takdirde söz konusu meblâğdan 29 Temmuz 1964 tarihinden sonra bu ikraz Anlaşması tahtında hiçbir ödeme yapılamaz.

2) Bu Anlaşma ile Hükümet AID veya haleflerine veyahut da göstereceği diğer kimselere, işbu kredinin resülmali olan 316 665 450 lirası veya bu resülmalden işbu krediye mukabil kendisine tediye edilmiş bulunan miktarda meblâğı (A) ekinde bu anlaşmanın bir cüz'ünü teşkil eden itfa plânında gösterilen taksitlerle tediye etmeyi ve ileride tasrih edildiği veçhile itfa edilmemiş resülmal üzerinden senelik % 4 (yüzde dört) nisbetinde bir faiz tediye etmeye taahhüdedir. Resülmal altı aylık taksitler halinde ve bu anlaşma mucibince idareci tarafından Hükümete ilk ödemenin yapıldığı ayın nihayetinden itibaren dört (4) sene sonra başlamak üzere (A) ekinde gösterilen miktar ve zamanlarda tediye edilecektir. Şayet kullanılan miktar mezkûr resülmal yekûnundan fazla olursa o takdirde (A) ekinde gösterilen taksitlerde buna muvazi olarak ayarlanacaktır. Keza kullanılan miktar resülmal yekûnuna nazaran bu yekûnu % 10 u (yüzde onu) unu aşan nisbette az ise, (A) ekinde gösterilen taksitlerde aynı nisbette ayarlamalar yapılacaktır. Eğer kullanılan miktar resülmal yekûnuna nazaran resülmal yekûnunun yüzde on (% 10) u veya daha az bir miktarda noksan ise bu fark (A) ekinde gösterilen son taksitten veya taksitlerden tenzîl edilecektir. Ödenmemiş resülmal bakıyesi üzerinden faiz krediden ilk tediyeinin yapıldığı ayın nihayetinde işleme başlayacak ve faiz tediyesi bu tarihten altı (6) ay sonra başlamak üzere her altı ayda bir yapılacaktır. Resülmal veya faizin tam olarak ve zamanında tediyesinde kusur edilmesi halinde ödenmemiş resülmal ve faizin tamamı AID'in talebi üzerine vacibütediye olacaktır. AID'in bu hakkını her hangi bir zamanda kullanmaması bu haklından feragatini tazammun etmiyecektir.

3) Hükümet hesabına kullanılan meblâğlar muaddel Emtia Anlaşmasının 3 ücü maddesi hükümü tahtında ve anlaşmanın 2 nci maddesinin 1 (c) ve 2 nci paragrafları hükümlerine

göre kredi olarak istihmal edilmek üzere tahsis olunan Türk Liralarından sarf edilecektir. Tediye idareci tarafından bu gibi tediyelerin yapıldığına dair Hükümete muayyen devreler sonunda tevdi edilecek hesap hülâsalarının tarihi itibarıyla bu kredi tahtında yapılmış avanslar teşkil edecektir. AID bu anlaşma üzerine bu şekilde avans verilen Türk Liraları hakkında mesruhat verecektir.

4) Hükümet tarafından AID ye bu anlaşma tahtında yapılacak faiz ve resülmal tediyesi Türk lirası ile veya Hükümet arzu ederse Birleşik Amerika dolârı ile yapılacaktır. Hükümetin dolârla tediye tercih etmesi halinde bu kabilden bir tediye miktarı, tediye zamanında aşağıdaki esaslara göre tesbit edilecek Türk lirası borca muadil olarak hesaplanacaktır.

a) Bu Anlaşmaya Taraf olanlar diğer bir rayicin doğru ve mâkul olacağı hususunda anlaşamaları ve Türk lirası için fiili rayicin bu para için Beynelmilel Para Fonu ile mutabık kalınan itibari kıymetten yüzde bir (% 1) den fazla inhiraf etmesine Hükümet tarafından müsaade olunmaması kaydıyla Birleşik Devletler dolârının Türkiye'de mukim şahıslara, hariçteki tediye vecibelerini yerine getirmek üzere Türk lirası mukabilinde satılmış olduğu milli rayiçten;

b) Veyahut zaman zaman taraflarca üstünde mutabık kalınacak rayiçten;

Faiz ve resülmal Washington D. C. deki AID Bürosuna ödenecektir. AID tarafından kabul edilen Türk liralari Amerikan Maliye Nâzırı tarafından tâyin edilecek Amerikan memur veya memurlarınca muhafaza edilmek üzere Birleşik Devletler Maliye Nâzırına devredilebilir.

5) Hükümet, ceza ve prim ödemeksizin bu borcun resülmaline karşılık vâdesinden önce Türk lirası ile veya Hükümet istediği takdirde 4 ncü kısımdaki hükümlere uygun olarak hesaplanacak (vâdesinden önce yapılan tediye tarihindeki) rayiç üzerinden Birleşik Devletler dolârı ile tediye bulunabilir. Hükümet tarafından yapılan her hangi bir erken tediye (A) ekinde gösterilen resülmal taksitlerinden vâdesi en geç hülûl edenlere karşılık sayılacaktır.

6) Hükümet bu Anlaşma tahtında temin edilen meblâğlardan hususi teşebbüse veya fertlere veya kâr sağlayan tipteki âmme teşebbüslerine yapılacağı ikrazata Türkiye'deki buna mümasil ikrazata tatbik edilmekte olan hemen müsavi bir faiz nisbeti tatbik etmeyi kabul eder. Hükümet kâr sağlayan tipteki âmme teşebbüslerine yapacağı ikrazat hariç, bu İkraz Anlaşması tahtında temin edilen meblâğlardan her hangi bir kısmının kâr sağlayan tipteki âmme teşebbüslerine doğrudan doğruya veya dolayısıyla tahsis veya transfer edilemeyeceğini keza kabul eder.

7) Hükümet yukardaki 4 ve 5 nci paragraflar tahtında Birleşik Devletlere tediye olunan Türk liralalarının Birleşik Devletler tarafından Türkiye'deki Birleşik Devletlere ait bir masraf veya tediye kullanılabileceğini kabul eder.

Birleşik Devletler bu nevi masraf ve ödemelerle ilgili olarak Türkiye'nin iktisadi durumu da gözönünde bulundurmaya kabul eder. Hükümet de paragraf 4 ve 5 hükümlerine uygun olarak Birleşik Devletlerce alınan Türk liralalarının % 2 sinin, Birleşik Devletlerin tesbit edeceği memleketlerde, Birleşik Devletlerin kendi zirai mallarına yeni pazarlar teşkiline yardımcı lüzumlu gördüğü takdirde sair dövizlere tahvilini kolaylaştıracağını kabul eder.

Hükümet % 2 yi aşan kısmın mutabık kalındığı takdirde başka yerlerde de kullanılabileceğini veya diğer paralara da çevrilebileceğini kabul eder.

8) Hükümet, Birleşik Devletlerin, bu Andlaşma tahtında tahassul eden mevcutlarının sarf edilmemiş bakiyelerini faiz getiren tahvillere veya Türk parası ile açılacak mevduat hesabına yatırılabilceğini kabul eder. Birleşik Devletler, Hükümetin, diğer bir hususa tahsis edilmemiş olan Birleşik Devletlere ait Türk liralalarının sarf edilmemiş bakiyesinin tamamını veya her hangi bir kısmını o tarihte mutabık kalınacak kambiyo rayici üzerinden Birleşik Devletler dolârı ile mubayaa edilebileceğini kabul eder.

9) Bu Anlaşmaya taraftar olanlar bu Anlaşmanın her hangi bir hükmünü tadil etmenin karşılıklı menfaatleri icabı olduğuna karar verdikleri takdirde, mutabakatlarının yazılı olarak ifade suretiyle resülmal ve faizin her hangi bir kısmına veya tamamına şâmil olmak üzere bu kabilden bir tadil taraflar arasında mutabık kalınacak (a) her hangi bir vesikayı veya (b) diğer her hangi muteber bir mütalâayı Amerika Birleşik Devletlerine tevdi suretiyle icra edebilirler.

10) İşbu krediden yapılacak ilk tediyeden önce ve bu tediyeye müttekaddim bir şart olarak aşağıdaki vesikalar AID'a tevdi edilecektir :

a - Bu Anlaşmayı imza eden şahsın salâhiyetli olduğunu ve bu kredi mevzuunda Hükümetin temsilcisi olarak hareket ettiğini gösteren vesika ;

b - Hükümetin Anayasa ve kanunlarına göre bu Anlaşma tahtında kredi almak için icabeden bütün bu muameleleri icra etmiş bulunduğunu ve bu Anlaşmanın ahkâmı gereğince, Hükümet için muteber ve bağlayıcı bir vecibe teşkil ettiğini AID tarafından tatminkâr bulunacak bir şekilde gösteren Adliye Bakanlığının ve AID tarafından kabul edilecek bir hukuk müşavirliğinin mütalâası.

Yukardaki hususları tasdikan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile AID işbu Anlaşmayı iki nüsha olarak Amerika Birleşik Devletlerinde District of Columbia'da Washington şehrinde yukarda mezkûr tarihte usulü veçhile imzalamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti adına

Memduh Aytür

İktisadi İşler Müşavirler Heyeti Başkanı

Milletlerarası Kalkınma Dairesi adına

Ross D. Davis

Kalkınma Finansman Dairesi
Administratör Yardımcısı

İtfa tablosu

	Resülmal tediyesi (T. L.)		Resülmal tediyesi (T. L.)	
	Tediye tarihi		Tediye tarihi	
1	Krediden ilk tediye nin ya- pıldığı ayın sonundan itiba- ren geçecek 4 ncü yılın, tak- vim ayının 1 ncü günü aça- ğıda gösterilen bakiye taksit- ler bu tarihten itibaren altı- sar ayda bir tediye edilecek tir.	221 290	28	6 196 120
2		442 580	29	6 417 410
3		663 870	30	6 638 700
4		885 160	31	6 859 990
5		1 106 450	32	7 081 280
6		1 327 740	33	7 302 570
7		1 549 030	34	7 523 860
8		1 770 320	35	7 745 150
9		1 991 610	36	7 966 440
10		2 212 900	37	8 187 730
11		2 434 190	38	8 409 020
12		2 665 480	39	8 630 310
13		2 876 770	40	8 851 600
14		3 098 060	41	9 072 890
15		3 319 350	42	9 294 180
16		3 540 640	43	9 515 470
17		3 761 930	44	9 736 760
18		3 983 220	45	9 958 050
19		4 204 510	46	10 179 340
20		4 425 800	47	10 400 630
21		4 647 090	48	10 621 920
22		4 868 380	49	10 843 210
23		5 089 670	50	11 064 500
24		5 310 960	51	11 285 790
25		5 532 250	52	11 507 080
26		5 753 540	53	11 727 880
27		5 974 830		316 665 450